

Háy János

Hozott lélek

Európa Kiadó, 379 oldal, 3490 Ft

Keserű világlátás súlyos epikai tömbjéről pattintja le a kötet novelláit a szerző vésője, de ettől a hatalmas kődarab nem lesz kisebb. A lesújtó tapasztalatok, melyek az érzelmi kapcsolatok, az emberi sors drámáiból fakadnak, mind sötétebb képet vetítenek elénk. Az öt ciklus fejezetcímek helyett a pokolra szállás stációinak fekete–sárga–vörös borítórajzát is készítő Háy János jellegzetes szomorúmanóitól kap jelölést. Egy, két, három, négy, öt parányi pária – s mintha csak róluk íródna a magányvermek, érzelmi csapdák, szerelmi csalódások, nemzedéki konfliktusok, időskori zsákutcák megrázó, részint egymás variációiként olvasható rövidtörténetei. Háromszáz oldalnyi bugyor a *Hozott lélek*, s nem könnyen eldönthető kérdés, kinek a szabóságában fazonírozzák ilyen majdnem-egyformán elfuseráltra az emberanyagot. Mert Fennvaló a mennyei magasból nem vigyázza a rendre kisikló lépéseket.

Ha azonban valaki közelebb hajol a picit, kar nélküli rajzolt figurákhoz és az elbeszélésekbe írt, vergődő karakterekhez, torzó létük szálnalmassága

Akárki, bárki

Tarján Tamás könyvajánlója

mellett a groteszkumot is érzékeli meggörnyedéseikben, töpörödésükben, tanácstalan hullásukban. Háy nem fogy ki a „kis tragédiák” feljegyzéséből. A javát tekintve egyenesen magas prózaszínvonal hátsó vonalában tematikus és stílári ismétléseket is elúsztat, de páratlan erénye, hogy előadásmódjában – főleg a nyelvtanilag sokszor szándékosan koccanásos, zeneiségében fel-le csapó megfogalmazás, akár csupán a szokatlan szóegybeírások (*szálkolbászok*, *egybuszon*, *orvosnadrág* stb.) révén – a tragikum rátalál a komikumra is. Komplementer színei egymásnak.

Megannyi akárki szerepel e lapon. Nem, nem is akárki, hiszen a késő középkori *Jedermann*, *Everyman* morálitás-hagyomány, élet-halál számadás még formátummal bírt: ismeretlent. Mára az Akárki helyébe a bárki sodródott. Olykor a szó szoros értelmében: „Az a ház, ha bárkinek beszéltek róla, azt jelentette ennek a bárkinek, hogy ők sikeres életet élnek, mert minden bárki csak erre a működésre tud figyelni...” (*A balatoni ház*). Bárkivel megeshet, amit bárki egy

másik bárkivel próbál vagy nem próbál (mindenképp hiábavalóan) megosztani. Ám ennek a legtöbbször kisszerű, előre látható, sőt mintakövető balsiker-tömegnek humora is pezseg, még ha fekete is.

Háy nem egy ízben klasszikus és modernebb mesék transzponálásával enyhíti a fojtogató összképet. A mese az a műfaj, melyben a kizökent világrend kalandok, próbatételek, csodák nyomán helyébe toldódik, harmonikus állapotába. A *Hozott lélek*ben a mese már-már megcsúfolva pislákol. Olyan hosszú árnyak tövében, mint az újabb magyar novellatermés legjobbjai közé tartozó (színmű-változatban szintén sikeres) *A Gézagyerek*, *A Herner Ferike faterja*, vagy a másként kitűnő *Apa lánya*, *A lány, aki hozott lélekből dolgozott*, *Két összeillő ember*, *Elem*, s a fonáknak is a fonákjára kiránduló *Alkalmom szüli*. A tulajdonnevek nem önmagukban jelölnek személyt, az általánosító megnevezések – lány, anya, papi; néni és bácsi: talán feleség és férj, nővér és fivér – maguk is a bárki felé mozdulnak.

Elsőrangú könyv, bárki olvassa.